IL-PROGRAMM TAL-METALINGWA

GĦALL-MALTI BĦALA LINGWA BARRANIJA

IT-TMIEN SENA - ROTTA 3

Ġunju 2021

Il-Programm tal-Metalingwa għall-Malti bħala Lingwa Barranija It-Tmien Sena			
	Rotta 1	**Rotta 2**	**Rotta 3**
1.	**L-Ittri tal-alfabett Malti** - (Ittri kbar u ittri żgħar)	Reviżjoni jekk tinħass il-ħtieġa	Reviżjoni jekk tinħass il-ħtieġa ***Il-ħoss tal-h u l-għ fi tmiem il-kelma*** *Eż: qlugħ, fih.*
2.	**L-Artiklu l- u il-** *Il-kelb, l-ors, l-għasfur, morna l-baħar.*	Reviżjoni fil-qosor ta' numru 2 billi jibdew isiru u jittieħdu minn kuntest.	Reviżjoni fil-qosor ta' numru 2 billi jkomplu jsiru u jittieħdu minn kuntest.
3.	**L-Artiklu quddiem kliem li jibda b'ittri xemxin.** (ix-, x-, in- eċċ.) *Eż: ix-xita, nieżla x-xita!*	Reviżjoni fil-qosor ta' numru 3 billi jibdew isiru u jittieħdu minn kuntest.	Reviżjoni fil-qosor ta' numru 3 billi jkomplu jsiru u jittieħdu minn kuntest.
4.	**Kliem li fil-Malti ma jiħux artiklu** bħal Nomi Proprji jew xi nomi bi pronom mehmuż li jintużaw frekwentament *Eż: Malta, ommi.*	Reviżjoni fil-qosor ta' numru 4 billi jiġu nnutati f'kuntest.	Reviżjoni fil-qosor ta' numru 4 billi jiġu nnutati fil-kuntest tat-temi mgħallma.
5.	**Il-Partiċelli bi, fi, xi, ma', ta', sa, lil.**	Reviżjoni fil-qosor ta' numru 5 billi jiġu nnutati f'kuntest. **Il-Partiċelli għal** u **bħal**	Reviżjoni tal-Partiċelli bi, fi, xi, ma', sa, lil, għal, bħal.
6.	**Il-Partiċelli u meta jiġu quddiem kliem li jieħu l-artiklu.** (kemm qamrin kif ukoll xemxin) **Bi** bil-karozza għax ngħidu il-karozza **Fi** fix-xemx għax ngħidu ix-xemx **Sa** sal-belt għax ngħidu il-belt **Lil** lill-qattus għax ngħidu l-qattus	**It-Tqassir tal-Partiċelli** *Eż:* m'ommi, s'għandi	**Il-Partiċelli meta jiġu quddiem kliem li jieħu/ma jiħux artiklu jew jibda bl-ittra l.** *Eż: lil, lil- lill-/għal , għal- għall-/bħal, bħal-, bħall-*
7.	**Avverbji tal-Ħin, tal-Post u tal-Kwantità** **ĦIN** - għada, imbagħad, illum, meta, ilbieraħ, xi drabi, X'ħin	Reviżjoni fil-qosor ta' numru 7 billi jiġu nnutati f'kuntest. **Avverbji fin-Negattiv** - le, mhux, qatt, imkien, xejn.	Reviżjoni tan-numru 7 billi jiġu nnutati f'kuntest.

	hu?, pitgħada, kultant, filgħodu, kuljum, filgħaxija **POST** - quddiem/wara, barra/ġewwa, hawn/hemm, fuq/isfel, fuq/taħt, ħdejn u maġenb, imkien/kullimkien **KWANTITÀ** - ħafna/ftit, aktar u iżjed/inqas, kemm?, biżżejjed	**Avverbji ta' qbil** - iva, tajjeb, veru, tassew, kollox sew. **Avverbji li juru direzzjonijiet** - lemin, xellug, dritt,'l hemm, 'l hawn	
8.	**Konġunzjonijiet** imbagħad, biex, meta , li, u , imma, jew		
9.	**Kliem li jgħinni nistaqsi** Kemm? Fejn? Meta? Min? Għaliex? Kif? Liema?		
10.	**L-Aġġettiv fil-forma sempliċi tiegħu** (Pożittiv) *Eż: ħafif, sabiħ , oħxon*	Reviżjoni fil-qosor ta' numru 10 billi jiġu nnutati f'kuntest. **Il-Komparattiv u s-Superlattiv tal-Aġġettiv** **L-Aġġetttivi tal-Post u d-Denomeni li jgħinu għall-komunikazzjoni** *Eż: Mosti – Mostija- Mostin* *Spanjol-Spanjola-Spanjoli* *Malti—Maltija-Maltin*	**L-Aġġettiv fid-Diminuttiv** *Eż: sabiħ/sbejjaħ* **Sinonimi tad-Diminuttiv** *Eż: antik - qadim* **Il-Parteċipju Passiv meta jaqdi l-funzjoni ta' Aġġettiv** *Eż: triq imserrpa (minn serp)* *qmis imtebba' (minn tebgħa)* **L-Aġġetttivi tal-post u d-Denomeni li jgħinu għall-komuikazzjoni** *Eż: Mosti - Mostija - Mostin* *Spanjol - Spanjola - Spanjoli* *Malti - Maltija - Maltin*
11.	**Il-Kuluri u l-Għadd u l-Ġens tagħhom.** *Eż: abjad / bajda / bojod* *isfar / safra / sofor*		
12.	**Il-Kuluri li ma jinbidlux skont l-Għadd u l-Ġens.** *Eż: kannella, vjola, oranġjo*		
13.	**L-Għadd u l-Ġens ta' Aġġettivi komuni**		

	Eż: twil/twila/twal *sabiħ/sabiħa/sbieħ* **IMP: M'għandhiex issir referenza għall-istruttura jew terminoloġija ta' sħiħ jew miksur.**		
14.	**L-Għadd u l-Ġens ta' nomi li jorbtu mat-temi mgħallma fost oħrajn.** *Eż:* L-annimali l-aktar komuni Maskil/Femminil/Plural *kelb/kelba/klieb* Annimali oħra li fil-Malti ma jiddistingwux fil-ġens imma għandhom is-singular u l-plural **Singular/Plural** *Iljun/iljuni* *tigra/tigri* *kukkudrill/kukkudrilli* *Eż:* Il-familja *mara/raġel* *tifel/tifla* *omm/ommijiet* *missier/missirijiet* *neputi/neputija/neputijiet* *ziju/zija/zijiet* *nannu/ nanna/nanniet* *ħu/oħt/aħwa* *iben/bint/ulied*	Konsolidazzjoni billi jkomplu jinnutaw l-istrutturi tal-ġens fil-Malti u jsiru jafu xi **eċċezzjonijiet** bħal *Alla* u *qmis*.	Konsolidazzjoni billi jkomplu Jinnutaw l-istrutturi tal-Ġens u l-Għadd tan-Nom skont it-temi mgħallma. **Sinonimi ta' nomi** *ġurnal/ġurnali (Maskil) – gazzetta/gazzetti (Femminil)*
15.	**L-Għadd tan-Nom** u l-qbil mal-Aġġettiv marbuta mat-temi mgħallma ***Eż: L-ikel*** (Kollettiv) *laringa tajba - laring tajjeb* *ħobża friska - ħobż frisk* *frotta sustanzjuża - frott sustanzjuż*	Eż. **ix-xogħlijiet**: *tabib, tabiba tobba / bravu, brava, bravi.* **L-Għadd Imtenni marbut mat-temi mgħallma** *Eż: Partijiet tal-ġisem, żmien u ħin.*	Konsolidazzjoni tal-**Għadd tan-nom u l-qbil mal-Aġġettiv inkluż in-Nom Kollettiv u l-Aġġettiv** *Eż: Sport intensiv* *Logħob strutturat* **L-Għadd Imtenni marbut mat-temi mgħallma**

	Eż: L-iskola *bank ġdid* *bankijiet ġodda* *lapes twil* *lapsijiet twal* *uniformi nadifa* *uniformijiet nodfa* *klassi kbira* *klassijiet kbar* **IMP: L-enfasi m'għandix tkun fuq l-istrutturi ta' kif jinbnew, imma mgħallma u meħuda minn kuntest. Jekk joħroġ pattern kif seħħ fl-eżempji t'hawn fuq dawn għandhom jiġu nnutati. Madanakollu dawn l-aspetti grammatikali m'għandhomx ikunu bbażati biss fuq il-kitba, imma għandhom jiġu msaħħa bl-użu ta' ħiliet oħra bħalma huma s-smigħ, it-taħdit u l-qari. Lanqas m'għandha ssir enfasi kbira fuq it-termini eż. Singular u Plural imma nużaw kliem bħal 'ħafna' u 'ftit'.**		*Eż: Partijiet tal-ġisem, żmien, ħin u kliem ieħor bħal:* *kelma - kelmtejn* *biċċa - biċċtejn*
16.	**Il-Pronomi Personali** jiena, inti, huwa, hija, aħna, intom , huma	**Pronomi personali kkonjugati fin-negattiv.** *Eż: m'intix, mhuwiex, mhijiex, m'aħniex, m'intomx, mhumiex* **Għandhom jiġu mgħallma b'mod interattiv u komunikattiv. Il-ħidma permezz ta' kitba u eżerċizzju għandha tinżamm b'mod limitat.**	Reviżjoni fil-qosor tal-Pronomi Personali. Konsolidazzjoni tal-pronomi Personali kkonjugati fin-Negattiv. **Il-Pronomi Personali f'sentenza kopulari** *Eż: Jien tifla.* *Hu bidwi.*
17.	**Il-Pronomi Dimostrattivi** dan, din, dak, dawn, dawk		
18.	**Pronomi Mehmużin ma' kliem li jgħinu għall-komunikazzjoni.** *Eż: ommi , missieri, ħija, oħti, ħuti.*	**Pronomi Mehmużin ma' nomi li juru partijiet tal-ġisem.** Eż. *Idi, idejja, għajni, għajnejja, sieqi saqajja, moħħi, rasi.*	Konsolidazzjoni ta' Pronomi mehmużin li jgħinu fil-komunikazzjoni skont it-temi mgħallma.

	tiegħi, tiegħek, tiegħu, tagħha, tagħhom, tagħkom *għandi, għandek, għandu, għandha, għandna, għandkom ,għandhom*	**Pronomi Mehmużin ma' prepożizzjonijiet li saru qabel.** *Eż: fi - fih, fiha, fihom.* *ma' - magħha, miegħi, magħkom* *fuq - fuqu, fuqha, fuqu*	**Is-Suffissi Pronominali bl-oġġett indirett.** *Eż: ħadhieli, kisirhomlu* ***Il-ħoss tal-għ mal-h*** *Eż: refagħha (l-enfasi għandha ssir l-ewwel fuq il-mitħaddet u mbagħad jiġi mgħallem il-punt ortografiku)*
19.	**Verbi bażiċi fl-Imperattiv, l-Imperfett u l-Futur** *Eż: aħsel aħslu* *Jiena se naħsel snieni kuljum.* *Inti se taħsel il-platti wara l-ikel.* *Brian se jaħsel il-malja.* *Marija se taħsel il-ħwejjeġ.* *Aħna se naħslu l-art.* *Intom se taħslu l-kelb.* *Marija u Brian se jaħslu l-karozza.* **IMP: L-ewwel m'għandu jiġi mgħallem huwa l-Imperattiv. Wara jiġi mgħallem l-Imperfett u fuqu jinbena l-futur. Għandu jiġi evitat li l-istudenti jiġi mgħallma l-użu tal-verbi b'ħafna ripetizzjoni u metodi li jagħmlu t-tagħlim wieħed mhux naturali. Kollox għandu jiġi mgħallem f'kuntest u permezz ta' opportunitajiet fejn l-istudenti jisimgħu u jipprattikaw permezz tat-taħdit qabel il-kitba.**	**Enfasi fuq il-verb għandi u qiegħed** Distinzjoni bejn huwa u qiegħed. (huwa quddiem aġġettiv/ qiegħed quddiem verb) **L-Imperattiv marbut mat-Tema Direzzjonijiet** - *Dur fuq il-lemin, ikser fuq ix-xellug, ibqa' sejjer dritt.* **Il-Perfett ta' verbi sempliċi li għandhom jinkludu l-verb kellu u kien** **In-Negattiv ta' verbi sempliċi** **In-Negattiv bl-użu tal-kelma mhux**	**Konsolidazzjoni ta' verbi bażiċi fl-Imperattiv.** L-Imperfett u l-Futur skont it-temi mgħallma. Reviżjoni tal-verb 'għandi' u 'qiegħed' **Il-Mamma tal-verb biex jgħin fit-tiftix fid-dizzjunarju.** **IMP: Dan għandu jkun biss eżeċizzju għal skop ta' użu tad-dizzjunarju.** **Żewġ Verbi fl-Imperfett li jgħinu għall-komunikazzjoni.** *Eż: inħobb nilgħab, noqgħod niekol, noqgħod nistudja.* **Il-Verb fil-kostruzzjoni perfett + imperfett** *Ez: kont immur* *morna niġru* **Il-Parteċipju Passiv** Dan it-temp għandu jiġi mgħallem f'kuntest. It-tema tal-ġazzetti u tal-festi joffri diversi opportunitajiet biex dan it-temp jiġi mgħallem minn kuntest kemm fil-forma semitika kif ukoll fil-forma rumanza.

			Il-Parteċipju Attiv ta' verbi komuni u li jgħinu fil-komunikazzjoni. *Eż ħiereġ, tiela', nieżel.* **In-negattiv fil-kostruzzjoni 'ma + imperfett + x' li jgħinu għall-komunikazzjoni.** *Eż: ma norqodx* **In-Negattiv bl-użu ta' mhux** *Eż: mhux hekk, mhux iswed*
20.	**In-Numri Kardinali minn 1-20** *Eż: wieħed, tnejn , tlieta ... sbatax, tmintax* **Referenza għal numri kardinali komposti** *Eż: tlieta u għoxrin, tmienja u tmenin, mija*	**In-Numri bl-għaxriet u l-eluf** **In-numri żewġ/żewġt sa għaxar/għaxart quddiem nom.** **In-numri minn 11 sa 19 quddiem nom.** *Eż: 11-il siġġu*	**Konsolidazzjoni tan-numri li saru s'issa.** **L-użu ta' erbgħa/erba'/erbat** **sebgħa/seba'/sebat** **disgħa/disa'/disat** Dawn għandhom l-ewwel jiġu pprattikati permezz tat-taħdit qabel ma jiġi spjegat il-punt ortografiku. **Nota: sebgħa/erbgħa/disgħa nużawhom quddiem kelma li mhix nom jew fl-aħħar tas-sentenza.** **seba'/erba'/disa' nużawhom quddiem nom.**
21.	**In-Numri Ordinali minn 1 sa 10 f'kuntest.** *Eż: L-ewwel, it-tieni, it-tielet ... l-aħħar* *Ġejt l-ewwel fit-tellieqa* *Jien nasal l-iskola l-ewwel.* *Inti tasal l-iskola l-aħħar.*		Reviżjoni tan-numri ordinali minn 1 sa 10 f'kuntest. **Aktar numri Ordinali f'Kuntest (Dawn jorbtu tajjeb mat-tema tal-Isport)** *Eż: Wasal is-sitt wieħed/waħda* *Wasal il-ħames mitt wieħed* *Jinsab it-tnejn u għaxrin wieħed fil-klassifika.*